

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 28, Ekim 2018, s. 374-388

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet İhsan KAYA

Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, ikaya@gantep.edu.tr

Veysi ÇELEBİ

MEB, Öğretmen, celebiuveys@gmail.com

AYTÜL AKAL'IN ÇOCUK ROMANLARINDAKİ DEĞER AKTARIMLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

Özet

Bu çalışmada, tanınmış çocuk edebiyatı yazarlarından Aytül Akal'ın çocuk romanları, değer aktarımları açısından incelenmiştir. Betimsel nitelikte olan bu çalışmada doküman incelemesi esas alınmıştır. Örneklem olarak Akal'ın *Abur Cubur Canavarı*, *Kiralık Evde İki Gün Bir gece*, *Renk Delisi*, *Ses Delisi*, *Koku Delisi*, *Çılgın Uzaylı Planı*, *Gökten Uzaylı Düştü* ve *Zombili Mombili Roman* adlı eserleri ele alınmıştır. Bu romanlar teker teker incelenmiş, romanların değerler içeren bölümleri tespit edilmiş, değerlerin doğrudan aktarımdan ziyade –sezdirme, karşıtlıklardan yararlanma, kahramanla özdeşim kurma ve mutlu sona ulaşma- gibi yöntemler ile aktarıldığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çocuk romanları, Aytül Akal, değer aktarımı.

¹ Bu makale Dr. Öğr. Üyesi Ahmet İhsan KAYA danışmanlığında Veysi ÇELEBİ tarafından hazırlanan “Aytül Akal'ın Çocuk Romanlarının Değerler Aktarımı Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

A REVIEW ON VALUE TRANSFERS IN AYTUL AKAL'S CHILDREN NOVELS

Abstract

In this study, children's novels of Aytul Akal, one of the authors of today's children's literature, were examined in terms of transfer of values. The study is descriptive and is based on document examination. Novels of Akal: *Zombili Mombili Roman*, *Abur Cubur Canavarı*, *Kiralık Evde İki Gün Bir gece*, *Renk Delisi*, *Ses Delisi*, *Koku Delisi*, *Çılgın Uzaylı Planı* ve *Gökten Uzaylı Düştü* were studied and examined as a sampling group. These novels were examined one by one, and sections of the novels containing values were identified, and it was determined that the values were transferred by direct methods such as extortion, exploitation, identification with the hero, and happy ending.

Key words: Children's novels, Aytul Akal, value transfer.

GİRİŞ

Milletler, varlık ve bütünlüklerini devam ettirmek için değerlerine bağlı kalma ve onları nesillere aktarma ihtiyacı hisseder. Bireyleri ve toplumları bir düzen içerisinde hareket etmeye yönlendiren değerler, araştırmacılar tarafından farklı tanımlarla ifade edilmektedir. Ontolojik (varlık), epistemolojik (bilgi) ve ahlak (etik) ile ilgili boyutları olduğunu söyleyen Bolay (2012: 226)'a göre değerler, insanları kötülüklerden hatta günahlardan alıkoyan inançlardır. Keskin (2016: 21) değer kavramını “İnsan, toplum, kurum veya ideolojinin düşünce, hüküm, tutum, davranış ve etkinliklerinde tercih edilen, kabul görülen, benimsenen, arzu edilen ve istenilen yargı, ölçüt, rehber, kılavuz, amaç, hedef, gaye, standart, prensip, kural, kıymet, duyusu, düşüncüler” olarak tanımlar. Zeylan (2007: 1) ise bireylerin dış dünyaya karşı göstermiş oldukları öznel tepkiler olduğunu belirtir ve bireyler için doğruları ve yanlışları gösterdiğini ifade eder. Değerleri mutluluğun standart kümesi olarak nitelendiren Tarhan (2014: 186) ise bireyin benimsediği değerler ile çıkarlarının örtüşmesi gerektiğine vurgu yapar. Eğer böyle olmazsa kişilerin iç çatışmalar yaşayacağı gibi yaşamını da ideal bir şekilde devam ettiremeyeceğini belirtir.

Hızla gelişen teknolojinin birey ve aile üzerindeki olumsuz etkileri, zamanla değerlerin aşınmasına ve yozlaşmasına neden olur. Hökelekli (2013: 9-10) çağımızda bireyin karşılaştığı ruhsal bozuklukların önemli bir bölümünün de değerlere uygun davranılmamasından kaynaklandığını ifade eder. Çoğu ruhsal bozukluğun altında ahlaki sorunlar yattığı için insan psikolojisinin de ahlaktan bağımsız düşünülmemeyeceğini, bu durumun farkına varılması ile Değerler Eğitimi ve Karakter Eğitimi adı altında yeni bir eğitim anlayışının işe koşulduğunu hatırlatır. Toplumda meydana gelen çözümlerin temelinde değer yozlaşmalarının etkili olduğu gerçeğinden hareketle değerler eğitimi, bir tercih olmaktan öte zaruri bir eğitim anlayışı olarak değerlendirilmelidir.

Değer eğitimi veya aktarımları sadece eğitim kurumları aracılığı ile gerçekleşmez. İnsanın bulunduğu hemen her ortamda aile ve sosyal medyanın yanı sıra gazete, roman, hikâye, masal, destan, şiir gibi basılı metinler aracılığıyla da gerçekleşir. Bunlardan en kadim ve sağlıklı

olanını ise sanat yönü ihmal edilmeyen edebi metinler oluşturur. Zira “edebiyat, hoş vakit geçirtici, eğlendiricidir; ruha canlılık verir, bireyin yaşama gücünü artırır; hayatı keşfetme noktasında kişiye yardımcı olur.” (Oğuzkan, 2001: 5-6). Kişinin hayatına yeni anlamlar katar, insana ait gerçeklikleri bir sanatçı hassasiyeti ile kavramasına ve hayata farklı bir perspektiften bakmasına imkân sağlayıp bireyi başkalarının deneyimlerine ortak eder (Sever, 2008). Ayrıca bireyin “*kültür gelişimine, düş gücünün gelişmesine, okuma alışkanlığı kazanmasına*” da katkı sağlar (Dilidüzgün 2007: 18). Bu açıdan bakıldığında gerek bireyin gerekse toplumun yaşamında sanata ve edebiyata özel bir yer verilmelidir.

Sanat-edebiyat, değerler ve değer aktarımı söz konusu olunca akla ilk, çocuk edebiyatı gelir. Çocuk edebiyatı, uzmanlık ve hassasiyet gerektiren bir daldır. Gerçek yaşamı bir bütün olarak vermek zorunda olan yazar, “eserleri aracılığıyla çocuklara zorluklar karşısında dayanma gücü kazandırmalı; çocuğu, hayatın sevimli ve canlı yüzü ile tanıştırmalıdır.” (Çağlayan, 2013: 90). Çağların bilgi, birikim ve deneyimlerini aktarma ihtiyacı hisseden çocuk edebiyatı yazarları, bunu yaparken akıllarının bir köşesinde hep çocuğa görelilik ilkesine uygun hareket etme zorunluluğunu da unutmamalıdır.

Edebiyat, sağlıklı bireylerin yetişmesinde etkili olduğu gibi huzurlu toplumların inşasında da önemli bir konuma sahiptir. Bunun için edebi eserler, toplumu oluşturan unsurları ve özellikle de değerleri ihmal etmemeli; özellikle çocuk edebiyatı yazarları değerlerin nasıl aktarılması gerektiği konusunu titizlikle takip etmelidir. Söz konusu çocuk edebiyatı olunca ilgiyle okunan çocuk edebiyatı yazarlarının bu durum karşısındaki tutumları önem arz etmektedir. Bu bağlamda çocuk edebiyatının önemli yazarlarından Aytül Akal'ın çocuk romanlarında değer aktarımını nasıl gerçekleştirdiği merak konusudur. Bu çalışmada belirlenen sekiz romanda tespit edilen değerlerin hangi yöntemlerle aktırıldığı üzerinde durulmaktadır.

1.1. Değer Aktarımı

Çocuklar için yazılan kitaplarda değerlere yer verilmesi hususu, üzerinde önemle durulan bir konudur. Ancak değerlere yer vermek onun okuyucu tarafından edinilmesi anlamına gelmez. Çünkü verilmek istenen ileti kadar iletinin okuyucuya aktarılma biçimi de önem arz eder. Yalnızca, okuyucunun benimsediği şekilde aktarılan değerler, okuyucu tarafından anlam kazanır. Bu sebeple aktarım biçimlerinin neler olduğu ve nasıl uygulanması gerektiği bilinmelidir. Yapılan çalışmalardan hareketle çocuk kitaplarında değer aktarımlarının dört yöntemle gerçekleştirilebileceği söylenebilir.

Bunların ilkinin **sezdirme yöntemi** oluşturur. Yapılandırmacı eğitim anlayışı ve özellikle dil bilgisi öğretiminde kullanılmaya başlanmış olan bu yöntem, bilgi ve deneyim gibi birikimlerin aktarımında ve soyut kavramların keşfedilmesinde etkili olur. Bu yöntem daha çok edebi eserler aracılığı ile okuyucuya sunulmak istenen mesajların daha etkili hale getirilmesinde de kullanılır. Sezdirme yönteminde; bilgiler dikte etmek ve doğrudan aktarılmak yerine okuyucunun keşfetmesine bırakılır. Söz konusu okuyucu çocuk olunca verilmek istenen iletiler doğrudan değil eğlendirerek, düşündürerek, somutlaştırılarak çocuğun anlayabileceği şekilde aktarılmalıdır. Özdemir (1983: 16) aktarılmak istenen iletilerin kesin bir yargıya dönüştürülerek verilmesinden önce metnin dokusuna sindirilmesi gerektiğini belirtir ve bunu “örtük ileti” olarak adlandırır.

Çocuk edebiyatı yazarları, kurallar koymaktansa çocukların gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak olayların akışında sebep-sonuç ilişkisini önemsemelidir. Aktarım sırasında “Doğayı sev, çevreyi koru.”, “Büyüklerine saygılı ol.”, “Derslerine çok çalış.”, “Tutumlu ol.” gibi emir ve kurallar içeren cümlelerden kaçınmalıdır. Çünkü bu tür yargılar tekrarlandıkça önemini yitirir, çocukları okuma eyleminden de uzaklaştırır. Kısıtlamalar ve emir içeren ifadelerden ziyade çocuğa görelilik ilkesini dikkate alarak çocukların zihninde “Niçin doğayı sevmeliyim?”, “Ders çalışmazsam neler olabilir?”, “Sağlığıma ya da temizliğime dikkat etmez, özen göstermezsem ne/neler olabilir?”, “Çevremde yaşayan diğer canlılara karşı niçin duyarlı olmalıyım?” ya da “Çevremdeki canlılara duyarlı davranmaz, insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmazsam ne gibi sorunlarla karşılaşabilirim?” gibi sorular oluşturmalıdır (Sever, 2008: 22-23).

Değer aktarımında kullanılan ikinci yöntem de **karşıtlıklardan yararlanma**dır. Kişilerarası çatışmalarda sıklıkla karşılaşılan karşıtlıklardan yararlanma; çocuk için soyut yapıdaki değerlerin, kuralların ve sorumlulukların somutlaşmasında etkili bir yöntemdir. Zira iyiliğin kötülükle, güzelliğin çirkinlikle, doğrunun yanlışlıkla daha iyi kavranabildiği gibi tabiattaki her varlığın değeri de zıtlıkları ile daha iyi anlaşılır. Siyahın kendisini en iyi beyazda belli ettirmesi bu duruma örnektir. “Doğru veya yanlış bir durumun olumlu/olumsuz yönlerini sözlü olarak bildirmek yerine öyküleyici bir eserde bunun artılarını-eksilerini öykü kahramanlarının kişiliğinde çocuğa yaşatmanın; değer olarak iyi-kötü, doğru-yanlış gibi bir eylem olduğunu göstermenin daha etkili olduğu söylenebilir.” (Karatay, 2011a: 1404).

Karşıtlıklardan yararlanmanın etkili olabilmesi için iyi-kötü, doğru-yanlış gibi zıtlıkların çocuğu tek yönlü koşullayacak biçimde işlenmemesi gerekir. Aksi takdirde okuyucu bu durumdan olumsuz yönde etkilenir (Cengiz, 2012: 315). Resimle desteklenmiş çocuk kitaplarında ise sözcüklerin yanında renk, çizgi gibi unsurlar çocuğun görme, duyma ve dokunma duyusunu geliştirecek düzeyde iyi-kötü, güzel-çirkin, doğru-yanlış gibi karşıtlıklar aracılığı ile estetik beğenilerini de geliştirir (Çer, 2016: 1402). Estetik beğenin oluşmasına ortam hazırlayan zıtlıklar, çatışmalar ve ikilemler ise çocukların hayal güçlerini zenginleştirmelerini, yaratıcılıklarını geliştirmelerini, soyut olan değerleri daha iyi kavramalarını sağlar.

Değerlerin aktarımında kullanılan diğer bir yöntem ise **kahramanlarla özdeşim kurma**dır. Birey, özdeşim kurduğu kahramanın davranış ve tutumlarından etkilenir ve onu örnek alır. Okuyucu günlük yaşamında kendini bulduğu metinlere ilgi duyar. Bu sebeple çocuk kitapları “gerçek olaylara katılma ve kahramanlarla özdeşim kurma hissi uyandırmalıdır.” (Ciravoğlu, 200: 192). Yazar da kahramanlarını seçerken bu özdeşleşme yönünü göz önünde bulundurmalıdır. Yazarın bu hususta başarılı olabilmesi için öncelikle bahsettiği karakterin niteliklerini iyi belirlemesi ve hitap ettiği kitlenin hangi tür kahramanları örnek alabileceğini göz ardı etmemelidir (Yalçın ve Aytaş, 2008: 47). Okuyucu; hüznü, kötümser şahısları, yüzleri hiç gülmeyen insanları, çok üzücü dramları sevmez; onların daha çok güler yüzlü olmasını, hayatlarını, memleketlerini, etrafındakileri sevmesini bekler (Demiray, 1953: 40). Okuyucunun olumlu kişilerle/kahramanlarla özdeşleşmesi, bütünleşmesi, anlatının içine girebilmesi için yazarın eserde bahsettiği karakterin inandırıcı, güvenilir, günlük yaşamdaki kadar gerçekçi ve çocukla aynı yaş düzeyinde olması önemlidir. Ayrıca kişinin evrensel ve ahlaki değerlere saygılı olması, iyiliğin ve doğruluğun savunucusu olup barış yanlısı olması,

çevrenin ve kültürel değerlerin koruyucusu olup adil, çalışkan, özverili, yardımsever bir kişiliğe sahip olması da onun özdeşim kurmaya değer diğer özellikleridir (Karatay, 2011b: 99-100).

Kahramanların tutarlı bir kişilikte olması da özdeşim kurmada önemli bir unsurdur. Eserin başında iyi olan bir kişi, sonunda istenmeyen bir kişiliğe dönüşürse asıl hedeften uzaklaşmış olunur. Karakterlerde bazı değişimlerin gerçekleşmesi kaçınılmaz olsa da bu değişimleri ortaya çıkaran etmenler, güdüler eserde belirtilmelidir (Özdemir, 2013: 133). Ayrıca iyi kurgulanıp geliştirilen eserin merkezinde yer alan “asıl kahraman” (Tekin, 2003: s. 84) sayısının da çok fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Zira bir eserde çok sayıda geliştirilmiş ve açık bir şekilde tanıtılmış başkişinin olması, okuyucunun olay kurgusuna ve kahramanların olaylar karşısındaki tutumuna odaklanmasını zayıflatır.

Aktarım yöntemlerinin dördüncüsü ise **mutlu son**dur. Anlatma esasına dayalı çocuk kitaplarındaki iyi kişilerin uğraşları neticesinde mutlu sona ulaşması, kötülerin ise cezalandırılması çocuklara olumlu mesajlar verir. İstendik davranışların kişiyi başarılı kılacağını, istenmedik eylemlerin ise kişiyi hedefine ulaştıramayacağını düşündürür. Bu yolla çocukları iyiye yönlendiren mutlu son yöntemi, değer aktarımı noktasında önemli bir rol üstlenir.

2. Aytül Akal'ın Romanlarındaki Değer Aktarım Yöntemleri

2.1. Sezdirme Yöntemi

Aytül Akal, romanlarında değerleri; doğrudan öğretme/bilgilendirme, nasihat verme, dikte edici ifadelerden çok sezdirme yoluyla veya örtük bir biçimde sunmaya çalışır. Zira yazar, anlatımında daha çok “dikte edicilikten uzak sezdirme yöntemine yakın mizahî bir üslup kullanır. Bu üslû(buyla) anlatıma çekicilik ve akıcılık kazandırmakla birlikte okumayı teşvik eder, bireyin dil becerilerinin gelişimine katkılar sağlar.” (Kaya ve Erkmen, 2017: 632). “Akal anlatmak istediklerini didaktik bir üslup kullanıp sıkıcı bir öğretim yöntemiyle aktarmak yerine bağlamdan hareketle kazandırmaya çalışır. Böylece değerlerin daha eğlenceli bir yolla öğrenilmesine zemin hazırlamış olur.” (Mocan, 2012: 295). Yazarın bu yöntemi nasıl kullandığı aşağıdaki örneklerle somutlaştırmaya çalışılmaktadır.

Kiralık Evde İki Gün Bir Gece'de Kerem, fidye için kaçırılan Funda'nın kurtarılmasında etkin bir rol oynar. Üstelik derslerini kaçırma pahasına, kimse kendisinden yardım talebinde bulunmadığı halde, herhangi bir karşılık beklemeden bazı girişimlerde bulunur.

“Saatime baktım. Birazdan derse giriş zili çalacaktı. Ama şu anda benim daha önemli bir işim vardı, Funda Abla'yı bulmadan bir yere gidemezdim. Benim dedektiflik yeteneğime ihtiyaçları olduğu ortadaydı.” (s. 84).

Zorda kalanlara yardım etmek evrensel bir değerdir. Kerem'in herhangi bir karşılık beklemeden böyle bir eyleme girişmesi “iyilik” olarak nitelendirebileceğimiz değerın önemini artırarak onu “fedakârlık” derecesine çıkarır. Yazar yardımseverlik, iyilik ve fedakârlık değerlerini aktarırken nasihat verme veya dikte etme yolunu değil sezdirme yöntemini kullanır.

Abur Cubur Canavarı'nda Bora, gece yatmadan önce herhangi bir şey atıştırmadığında çeşitli hayvanlara dönüşen bir abur cubur canavarı olur. Bir gece herhangi bir şey yemeden yattığında

bir kediye dönüşerek sokaklarda gezinmeye başlar. Bu esnada komşularına ait arabanın kurcalandığını ve çalınmak üzere olduğunu fark eder. Bora, kimsenin kendisinden herhangi bir beklentisi olmadığı halde hiçbir çıkar gözetmeksizin hırsızlık olayının gerçekleşmesine şöyle engel olur:

“Kaygılanmayı bırakıp üçe kadar saydım ve paaat diye gövdemi arabanın üzerine bıraktım.

Gümmm!

İrkildim! Bu kadar ses çıkmasını ben bile beklemiyordum. Eh, kilolu olmam ilk kez işe yaramıştı. Araba öyle bir sarsıldı ki anında devreye giren alarmin tiz sesi, sokağı çınlatmaya başladı.” (s. 33).

Çıkan seslerle hırsızları kaçıran Bora; hayatını tehlikeye atma pahasına cesur davranıp fedakârlıkta bulunup iyilik yaparak hırsızlık olayını engeller. Bu durum; hırsızların amacına ulaşamamasına, üstelik daha önce çaldıkları eşyaları bırakıp kaçmalarını sağlarken Bora'nın komşusunu da büyük bir sıkıntıdan kurtarır. Bu vesile ile yazar; haksızlıklarla mücadele etme/adalet, cesaret, iyilik ve fedakârlık değerlerinin önemini dikte edici ifadelerden ziyade sezdirme yöntemine başvurarak okura hissettirir.

Gökten Uzaylı Düştü'de Kral, bilim adamı Zomtrikista'dan Dünya seyahatlerini kolaylaştıran aygıtın seri imalatına geçilmesini ister. Ancak bilim adamı gezegendekilerin bundan olumsuz etkileneceğini düşünüp bu isteğe karşı çıkar. Bunun üzerine Kral bu talebinden vazgeçer. Çünkü tüm Hexonyalılar bilime ve bilim adamlarına çokça değer verir. Kral, bilim adamlarına saygı duyduğunu şöyle ifade eder:

“Bakın bu şikâyetinizi döndüğünüzde Zomtrikista'ya iletirsiniz, bana değil. Ben de seri imalata geçmesini söyledim; ama o zaman bütün Hexonyalılar merak edip Dünya'ya gidermiş, sonunda insanlar tarafından fark edilirmişiz. Bir kişinin gidip gelmesi daha güvenli, diye karşı çıktı. Mucit diye saygı gösterdim, üstüne gitmedim.” s. 44).

Böylece yazar okuyucunun zihninde “Bilime ve bilim adamlarına niçin önem vermeliyim?” sorusunu oluşturur. Hexonya'nın bilimde ne kadar ileri düzeyde olduğundan söz ederek bu sorunun cevabını da neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde okuyucuya hissettirir. Bu yolla yazarın bilime ve bilim adamlarına saygı duyulması gerektiğini okura sezdirmediği söylenebilir.

Zombili Mombili Roman'da ise açgözlü bir yapıya sahip olan Özgür, Anı Kafe'den ücretsiz aldığı antikaların kendisini zenginleştirip mutluluğa ulaştıracağını düşünür. Ancak olaylar onun beklediği şekilde gelişmez. Çünkü sihirli bir yapısı olan antikalar; para ile satılmayı kabul etmediği için satılan kişiden ayrılarak Özgür'ün yanına döner, böylece onun hırsız olarak görülmesine, arkadaşları ile arasının açılmasına ve mutsuz olmasına sebep olur. Özgür, çok geçmeden başına gelen bu olumsuzlukların açgözlü davranmasından kaynaklandığını fark eder: *“İçindeki ses, “Yoksa açgözlü olmanın bedeli mi?” diye fısıldadı...” (s. 196).* Böylece açgözlü davranmaması, kanaatkâr olması gerektiğini anlar. Romanın geneline sindirilerek aktarılan bu durum “Niçin açgözlü davranmamalıyım, kanaatkâr olmalıyım?” sorusunun cevabını ve kanaatkârlık değerinin önemini okuyucuya hissettirir.

Akal, sezdirme yöntemi ile değerleri aktarırken olumlu durumların yanında olumsuz durumlardan da yararlanır. Yazar öğüt vermek, emretmek, yasaklamak, baskıcı bir tutum sergilemek, alay etmek/dalga geçmek gibi olumsuz durumlardan yola çıkarak da değerlerin önemini sezdirmeye çalışır.

Ses Delisi'nde Mete, kitap kurdu olduğunun anlaşılmasını istemez. Çünkü arkadaşlarının kendisi ile dalga geçeceğini düşünür. Mete, bir gün arkadaşından ödünç kitaplar alır. Bunu gizlemesine rağmen Erhan kitapları görür. Bunun üzerine Mete bunları okulun kütüphanesine bağışlayacağı yalanını söyler. Erhan ise kütüphaneye kitap yardımından ziyade okula para yardımında bulunulması konusunda ısrar edince Mete, kitapları bir sahafa satar. Dolayısıyla alay etmek/dalga geçmek; bireyin dürüstlük, güven, doğruluk, emanete sahip çıkma gibi değerlerden uzaklaşmasına sebep olur.

“Bir an aklımdan Asya'yı da içeriye davet etmek geçti, zaten ekip için bir iki kişiye daha ihtiyacımız olacaktı. Ama önce, kucağındaki kitapları Erhan görmeden derhal ortadan kaldırmalıydım. Kitap kurdu olduğumu anlarsa alaylarından kurtulamaz, mahallede maç yaptığımız çocukların da diline düşerdim.” (s. 13).

Akal'ın *Renk Delisi*'nde de benzer olumsuz olaylardan hareketle değerleri aktarmaya çalıştığı görülür. Dolayısı ile yazarın olumlu-olumsuz, her iki durumda da sezdirme yöntemine başvurduğu söylenebilir.

3.2. Karşıtlıklardan Yararlanma Yöntemi ile Değer Aktarımı

Anlatımında zıtlıklardan yararlanmayı da ihmal etmeyen Akal, bu aktarım yönteminde daha çok kişilerin birbiriyle ve bazen de bireyin iç çatışmalarından yararlanır. Bu yöntemle soyut değerlerin somutlaşmasına ve çocuklar tarafından daha kolay benimsenmesine zemin hazırlar.

Abur Cubur Canavarı'nda Bora, uyumadan önce bir şeyler atıştırmadığında çeşitli hayvanlara dönüşen bir abur cubur canavarı olduğunu Erol'a anlattığında arkadaşı yalan söylediğini düşünür. Bu durum iki arkadaş arasında çatışma çıkmasına, Bora'nın oldukça üzülmesine sebep olur: *“Bana inanmadığı için ona kırılmışım. Kahvaltı boyunca yüzüne bakmadım, sürekli somurttum.”* Çünkü çok sevdiği arkadaşının kendisine inanmadığını görmek, onun için alışıldık bir durum değildir. Kendi içinde de çatışma yaşayan Bora, öz eleştiride bulunup Erol ile empati kurarak yaşananları değerlendirdiğinde ona haksızlık yaptığını anlar: *“Ama sonra düşününce ona hak verdim. Yerinde olsam, ben de gözümle görmeden inanmazdım* (s. 118).” Sonrasında ise Bora; kendisini olduğu gibi kabul ederek, yaşadıklarına kimseyi inandırma gereği duymayarak iç çatışmasının üstesinden gelir: *“Özür dilemeni beklemiyorum” dedim. ‘İnanıp inanmaman da önemli değil. Ben kendime güveniyorum ve ne dediğimi biliyorum. Ben buyum işte, anlattığım gibi’* (s. 149-151).

Görüldüğü üzere doğru söylemek/yalan söylediğine inanmak karşıtlığı neticesinde Bora, hem kendisiyle hem de arkadaşıyla çatışmalar yaşar. Ancak Bora'nın özsaygısı, empati kurup öz eleştiride bulunabilmesi, onun bu çatışmaların üstesinden gelmesini kolaylaştırır. Yazar, bu karşıtlık ve çatışmalardan hareketle soyut olan özsaygı, öz eleştiri ve empati değerinin önemini hissettirir.

Kiralık Evde İki Gün Bir Gece'de birçok konuda birbiri ile çatışan Kerem ile ablası Sinem, hem iyi geçinmez hem de birbirlerine pek güvenmez. Sinem, kiralık ev arayan Kerem, Arda ve Emre'ye yardım edeceğine dair söz verdiği halde sözünde durmadığı gibi üç arkadaşına oyun oynamaktan da geri durmaz. Bu oyundan sonra araları iyice açılır, birbirlerine hiçbir şekilde güvenmemeye başlar. Sonraki süreçte daha önemli konularda bile birbirlerine güvenmediklerini fark ettiklerinde ise bunun ne kadar kötü olduğunu anlarlar:

“Gittiğimiz evin bodrumunda bulduğumu söyleyince ablamın bana inanmayacağını tahmin etmiştim. Onu kandırmaya çalışmakla suçladı beni.

İki kardeş birbirimize güvenemememiz ne kötüydü.” (s. 54).

Yazar aile içinde sıklıkla karşılaşılan kardeşler arasındaki bu tür bir çatışmadan hareketle birbirine güvenmek/güvenmemek ikilemini okuyucunun zihninde canlandırır. Böylece soyut olan güven değerinin önemini de somutlaştırmaya çalışır.

Gökten Uzaylı Düştü'de Hexonyalılar, Dünya'ya geldiğinde insanların güzellik uğruna sağlığını hiçe sayarak ilaçlar kullandığına şahit olup bu duruma bir anlam veremez. Ancak bir müddet sonra Dünya'ya gelen küçük uzaylı Nen de bu ilaçları kullanmaya başlayınca diğer uzaylılarla çatışma yaşar. En sonunda ise bu ilaçları kullanmayı bırakır.

“Şunu içersem açlığım geçer.”

“Neymiş o?”

“Zayıflama hapı. Tok tutuyormuş, bir şey yemeyince de böyle ince kalıyormuşsun. Öğrendim.”

Başkan, Nen'in eline sertçe vurarak hapı yere düşürdü.

“Aptal olma! Ver o şişeyi bana.”

Şişeyi Nen'in elinden alıp çöp kutusuna fırlattı.

“Böyle saçma nedenlerle ilaç içilir mi? Sağlığını bozacaksın. Ben de seni akıllı bir kız sanmıştım...” (s. 88-90).

Benzer bir durum da *Koku Delisi*'nde karşımıza çıkar. Alev, beğenilen kırmızı saçlarının ağarması üzerine saçlarını boyar. Fakat sağlığı bozulunca boyama işinden vazgeçer. Yazar, böylece sağlıklı/sağlıksız yaşam karşıtlığından hareketle yaşam boyu sağlığın daha önemli olduğunu sezdirmeye çalışır.

Renk Delisi'nde Tuna, çalınan çantasının bulunması için polislerden yardım ister. Ancak çocuk olduğu için ciddiye alınmayıp polislerin *“Bizim işimiz başımızdan aşkın. Sabah akşam soyguncuların, katillerin peşindeyiz. Sen kalkmış, kitap defter arattıracaksın bize* (s. 54).” tepkisi ile karşılaşır. Gerçek hayatta da çocuklar ile yetişkinler arasında sıklıkla görülen bu çatışma, Tuna'yı farklı arayışlara sevk eder. Mete ve Asya ile bir ekip kurup çantanın izini sürer ve en sonunda banka soygunu yapmayı planlayan bir çete tarafından çantasının çalındığını öğrenir. Ancak polislerin kendilerine inanmayacağını düşünen üç arkadaş, soygunu hemen

polise haber vermezler. Yazar, bu olaydan hareketle çocuklarla birlikte yetişkinlere de bazı mesajlar verir. Yetişkinlerin çocuklara güvenmesi, onları ciddiye alması, onlara saygı duyması gerektiği mesajını vermeye çalışır.

Çılgın Uzay Planı'nda insanların birbirlerine karşı hoş görülmesi davranmadığını gören uzaylılar, Dünya'nın yaşanılır bir yer olmadığını düşünür.

“Caddede araçlar adım adım ilerliyordu. Şoför koltuğunda oturanlar, birbirlerine korna çalıp kaş göz oynatıyor, ellerini, kollarını, hatta parmaklarını sallıyor, mesajı alanlar diğerine aynı şekilde karşılık veriyordu.” (s. 124).

Birbirine karşı anlayışlı olma/olmama ikilemini uzaylıların gözlemlerinden hareketle yansıtan yazar, hoşgörü değerinin bir yerin yaşanılır olup olmadığını etkileyecek kadar önemli olduğunu aktarmaya çalıştığı söylenebilir.

Zombili Mombili Roman'da aşk romanları yazan Özgür, sekiz ayda hazırladığı romanının basımı için yayınevine gider. Ancak yayınevi, romanın basılmasına söz verdiği halde artık aşk romanları yerine korku romanları bastıklarını belirtir. Bunun üzerine Özgür, yayınevi ile çatışma yaşayıp sinirlense de onlarla arasının açılmasını istemez: *“Yazıp yazamayacağım, yazarsam da basılıp basılmayacağı belli olmayan bir kitap yüzünden yayıneviyle aramızda gerginlik olmasını istemezdim.”* (s. 6). Özgür ile yayınevi arasında yaşanan çatışmanın olumlu neticelenmesinde empatinin önemli bir katkısı vardır.

“Kendi yeğenlerimden biliyordum. Nilsu sekiz, Barış on iki yaşındaydı ve bir yetişkini bile yerinden hoplatacak korku kitaplarını ellerinden düşürmezlerdi. Bunu hatırlayınca, yayınevinin talebine hak verdim.” (s. 9-10).

Yazar, bu tür çıkar çatışmalarının empati yapmak sureti ile olumlu bir yöne çevrilebileceğini sezdirmeye çalışır. Böylece soyut olan empati değerinin somutlaşmasını ve edinilmesini de kolaylaştırır. Akal'ın aktarmak istediklerini karşıtlıklar, ikilemler ve çatışmalarla da dile getirdiği söylenebilir.

3.3. Özdeşim Kurma Yöntemi ile Değer Aktarımı

Kahraman; eserde iyiliği ön plana çıkaran, iyiliğin kazanması için mücadele eden kişidir (Karatay, 2011b: 99). Sağlam bir yapıya sahip olan kahramanların değerlere uygun bir hayat sürmesi; problemleri çözme noktasında kararlı ve cesur davranması; arkadaşlık, iş birliği, dayanışma, fedakârlıklar göstermesi; inandırıcı ve tutarlı olmaları okuyucunun onlarla özdeşim kurmasını kolaylaştırır.

Abur Cubur Canavarı'nda Bora, fazla kilolarından kurtulmak ve daha sağlıklı fiziğe sahip olmak için kararlı davranır:

“Yok babaanne, kilo vermeye kararlıyım. Abur cuburu kestim.”

“Böyle tombul pek şirinsin ama.”

“Ben şirin olmak istemiyorum; sağlıklı olmayı yeğliyorum” dedim kararlı bir sesle.” (s. 67).

Bora'nın sabırlı ve kararlı oluşu, amacına ulaşmasını sağlar: *“Abur cuburu kestiğimden beri birkaç kilo vermiştim* (s. 108).” Bora'nın sabırlı ve kararlı davranıp başarıya ulaşması okuyucunun onunla özdeşim kurmasına yardımcı olur. Dolayısıyla okurun, Bora'nın değerlerini kendisine yakın hissederek onları benimsemesi de kolaylaşır.

Kiralık Evde İki Gün Bir Gece'de Kerem, kimse ile dargın kalmayan, kendisine karşı hata yapanları bile affeden bir kişiliğe sahip olduğunu şöyle ifade eder:

“Zaten küs kalmaktan hiç hoşlanmam, insan içinde kötü duygularla rahatça uyuyamıyor. Bir kez Emre'yle küsüştük de, sabaha kadar kâbuslar görmüştüm.” (s. 39).

Kerem'in barış/affetme değerine önem vermesi, olgun davranıp hataları bağışlayabilmesi onu okuyucunun gözünde sevilen bir konuma getirir, onunla özdeşim kurmasına imkân sağlar. Okurun onunla özdeşim kurması ise onun sahip olduğu değerlere yakınlık hissetmesine ve onları edinmesine zemin hazırlar.

Çılgın Uzay Planı'nda Ces; Bayan Tonto, Hex ve Nen ile uzaydan Dünya'ya iner. Gezegende yaramazlıkları ile tanınan Ces, burada da yaramazlıklarını sürdürür. Herkesin kendisi ile ilgilenip onu kucagında taşıması için uzaylıların Dünya'da gerçekleştirebileceği üç dönüşüm hakkından birini bir bebeğe dönüştürerek kullanır. Bunun üzerine daha önce iki olgun bireye dönüşen Hex ve Nen, çocuk bakımı ile ilgili hiçbir bilgiye sahip olmadığı halde Ces'in altını değiştirip tüm bakımlarını üstlenerek fedakârlıkta bulunurlar, Ces'e ebeveynlik yaparlar.

“Biliyorsunuz yani biliyorsun ki bu gezegende bebekler doğdukları andan itibaren bakıma muhtaçlar. Sınıfta Dünya bölümünü işlerken siz... yani sen anlatmıştın, bütün çocukların sağlıklı büyümesi için onları seven, koruyan, gereksinimlerini yerine getiren bir ailesi olmalı diye...” (s. 117).

Hex ile Nen gönüllü bir şekilde, zor durumda kalan Ces'e iyilik yapıp yardım eder ve onu birçok kötülükten kurtarır. Bu durum; okuyucunun özdeşim kurduğu Hex ve Nen'in iyilik, yardımseverlik ve fedakârlık değerlerini edinmesine de ortam hazırlar.

Zombili Mombili Roman'da insanlara faydalı olabilmek için bilimle ilgilenen ve bilime çokça meraklı olan Barış, okulun düzenlediği bilim fuarına robotuyla katılır:

“İnsan hayatı her şeyden önemliydi. Barış da bunun farkındaydı. Babası hayat kurtaran, annesi ise hayatlara anlam kazandıran birer kahramandı onun gözünde... Kendi de büyüünce buluşları ile insanlığa yararlı şeyler yapmayı hayal ediyordu.” (s. 134).

Barış, ebeveynlerini örnek alır, onlarla özdeşim kurar. Kendisinin de insanlığa faydalı olmaya çalışması, onu okuyucunun gözünde sevilen bir konuma taşır ve onunla özdeşim kurmasını kolaylaştırır. Çünkü iyilik yapmak, insanlara yararlı olmak özdeşim kurmaya değer niteliklerdendir.

Ayrıca yazar *Gökten Uzaylı Düştü*'de arkadaşı Nen ve ülkesi için gönüllü bir şekilde görevler alarak fedakârlık göstermekle Hex'in; *Ses Delisi*'nde yardım çağrısında bulunan çocuğa ulaşmak için gönüllü olarak uğraşmak ve bodrum katı çatlaklarla dolu olan bir binanın sakinlerini uyarıp onları olası bir felaketten kurtarmakla Mete, Tuna ve Asya'nın sevilen ve özdeşim kurulan kişiler olmasını sağladığı söylenebilir.

Edebi eserlerdeki kahramanların inandırıcı ve tutarlı olması da önem arz eder. Ancak inandırıcı ve tutarlı bir yapıya sahip olan kahramanların aşırı idealize edilmiş olması, okuyucunun onlarla özdeşim kurmasını engeller. Çünkü bir kahramanın her yönüyle idealize edilmiş olması, onu gerçekçi olmaktan çıkartır (Karataş, 2014: 67). Akal'ın çalışmamıza konu olan romanlarında karşılaştığımız kahramanlar da sadece olumlu yönleri ile okurun karşısına çıkmaz. Yazar kahramanları her yönüyle idealize etmediği gibi yer yer istenmedik davranışlarda da bulundurur.

Zombili Mombili Roman'da Özgür; açgözlü, hırslı bir yapıya sahiptir. Hatta bazen karşıdaki insanları küçük görmekten bile geri durmayarak egoist davranışlar sergiler: "*Kafedeki aptal kadın eşyaları satmayı akıl edememiş. Oysa karşılığında alacağı paralarla orayı yeniden dekore eder, işini büyütebilirdi. Neyse, bana ne...*" (s. 57). Özgür'ün egoist, açgözlü oluşu gibi olumsuz yönleri yanında iyi yönleriyle de okurun karşısına çıkması onun inandırıcılığını ve gerçekçiliğini artırır. Çünkü gerçek hayatta insanlar, ne sadece iyi ne de kötüdür. Kişilerin gerçekçi olarak tanıtılması, okurun onlarla özdeşim kurmasına ve onların değerlerine yakınlık hissetmesine imkân sağlar.

Okuyucu, özdeşim kuracağı kişileri fiziksel ve psikolojik açıdan güçlü bir şekilde tanımak ister. Ancak kişilerin eserin başında direkt tanıtılmasından ziyade metnin geneline yayılarak tanıtılması daha etkilidir. Akal'ın bu niteliği yer yer göz ardı ettiği ve *Süper Çocuklar 1-2-3'te – Renk Delisi, Ses Delisi ve Koku Delisi*'nde- asıl kahramanların tüm niteliklerini madde madde eserlerin hemen başında okuyucuya doğrudan aktardığı görülür. Bu romanların başında Asya ile ilgili "*Okuldaki yeni kız, Tuhaf tavırları ile hemen dikkat çekiyor, Müthiş bir yeteneği var, Mete ve Tuna'nın sırlarını ortaya çıkarmada usta.*" şeklinde tanıtımlar yer alır. Benzer ifadeler Mete, Tuna ve Lila için de kullanılır. Kahramanların bu şekilde doğrudan tanıtılması, okurun onlarla ideal bir özdeşim kurmasının önüne geçtiği söylenebilir.

Romanlardaki kahramanların iyinin yanında olması ve genel olarak iyi yönleri ile okurun karşısına çıkması, okuyucunun onlarla özdeşim kurmasını kolaylaştırır. Ayrıca kahramanların aşırı idealize edilmemiş olması da onların gerçekçiliğini ve inandırıcılığını artırır, okurun onlara yakınlık duymasına zemin hazırlar. Bu yönü ile romandaki kahramanların okuyucuya rol model olduğu söylenebilir.

3.4. "Mutlu Son" Yöntemi ile Değer Aktarımı

Mutlu son; genel olarak iyi ile kötü arasındaki mücadelede iyinin kazandığı, kötünün ise cezalandırıldığı durumlar için kullanılır. Özellikle ders vermeyi amaçlayan bu yöntem, başta masallar olmak üzere diğer anlatı türlerinde de sıkça başvurulur.

Abur Cubur Canavarı'nda Songül, birlikte çalıştığı arkadaşının yerine geçmek için birtakım entrikalara başvurur. Ancak Bora'nın çabaları karşısında amacına ulaşamaz. Hatta hastanelik

olur. “*Songül Abla, herkese kaza geçirdiğini söylemişti. Güya ayağı takılmış, evinin önündeki merdivenlerden düşmüş*” diye devam etti. ... *Peşinde kaplan varmış falan*” (s. 103). Songül’ün başarıya ulaşmasını engelleyen Bora ise okuyucunun gözünde cesur, yardımsever, iyi ve sevilen bir kahraman olur. Bu durum, kötü davranışlarda bulunan kişilerin başarıya ulaşamayacağını ve cezalandırılacağını aksine iyilik yapan bireylerin ise saygın bir konuma gelip mutlu sona ulaşacağını gösterir.

Kiralık Evde İki Gün Bir Gece’de fidye için Funda’yı kaçıran çete, amacına ulaşmadan yakalanır:

“*Polisler içeriye geldiğinde, onlara pek iş kalmamış gibiydi. Murat Ağabey ve Funda’nın babası kötü adamları etkisiz hale getirmiş ve hepsini sucuk gibi bağlamışlardı.*” (s. 107).

Çete üyelerinin ele geçirilmesinde Kerem’in önemli bir katkısı vardır. Zira Kerem, henüz küçük bir çocuk olduğu halde cesur davranarak Funda’nın ailesi ile birlikte suçluların yakalanmasında ve kızın kurtarılmasında etkin bir rol oynar. Böylece hem okuyucunun hem de kızı kaçırılan ailenin gözünde cesur ve akıllı bir kahraman olur. Olayın mutlu sonla bitmesinde aile birliğinin, cesaret ve dayanışma değerlerinin önemi yadsınamaz. Söz konusu değerlerin başarıya ulaşmada etkin bir rol oynadığı mutlu son yolu ile okuyucuya sezdirilir.

Koku Delisi’nde İstanbul’daki boş bir alanı AVM’ye dönüştürmek isteyen bir inşaat firması ile oranın sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde kullanılmasını isteyen çevreci bir grup karşı karşıya gelir. Mücadeleyi çevreci grup kazanınca hukuk yolu ile elde edemediğini zorbalıkla elde etmeye çalışan inşaat şirketi, o bölgeyi patlatmayı hedefler. Fakat amacına ulaşamayıp başarısız olur. Şirketin patronu, adamları ile birlikte gözaltına alınır. AVM yapmak isteyen şirket patronu:

“*Sadece gözdağı vermelerini söylemiştim, can kaybı olmayacaktı, ben suç işlemedim,*” diye kendini savunsa da haberlerde adamı polis arabasına bindirilirken görmek hepimizin içini rahatlattı.” (s. 115-116).

Benzer bir durum *Renk Delisi*’nde de karşımıza çıkar. Tuna’nın çantasını çalan ve bir banka soygunu yapmayı planlayan çete, polisler tarafından gözaltına alınır. Yazar, bu her iki durumda da okuyucularına iyilerin safında yer almaları ve kötülüklerle mücadele etmeleri gerektiği mesajını vermeye çalıştığı söylenebilir.

Zombili Mombili Roman’ında Özgür, kafeden aldığı antikaları Abbas isimindeki bir antikacıya satmak ister. Ancak Abbas, hem herhangi bir şey satın almaz hem de antika eşyaların önemli bir parçası olan yılan başlı altın yüzüğü çalar. Antikacının bu hırsızlığı ise onun sonunu getirir, evinde feci bir şekilde can vermesine sebep olur:

“*Antikacı ağzından taşan köpüklerle, mosmor bir halde, taş gibi zeminde yatıyordu. Gözlerinin yerinden fırlamış gibi görünen dehşet içindeki haline bakılırsa, ölmeden önce korkunç bir şeyle karşılaşmış olmalıydı.*”

Özgür, fotoğrafı görünce sarsıldı. Soluğu kesildi, sapsarı oldu...” (s. 92).

Benzer bir durum *Gökten Uzaylı Düştü*'de de karşımıza çıkar. Gezegeenin Kral'ı, Postipidik, egoist davranışlar sergileyerek yanındakileri küçümser: “Siz... Daha küçüksünüz. Çocukların akli ermez böyle şeylere.” (s. 47) Ancak kralın olumsuz davranışları onu istemediği durumlarla karşılaştırır, kendi deyimi ile “rezil” bir duruma getirir: “Peh! Daha bir dakika bile o kılıkta kalamazdım. Tüm Dünya'ya rezil oldum.” (s. 77). Görüldüğü üzere mutlu son yönteminde iyilerin ödüllendirilmesi, kötülerin cezalandırılması ile iletilerin daha etkili aktarıldığı söylenebilir.

İncelenen romanların genelinde mutlu son görülür. Adalet, affetme, alçakgönüllülük, yardımseverlik, dürüstlük, cesaret, hoşgörü, kanaatkârlık, merhamet, sabır gibi değerlere sahip olan kişiler, gerçek hayatta olduğu gibi mutlu sona ulaşır.

SONUÇ

Değerlerin toplumlarda hayat bulması ve nesilden nesle aktarılmasında görev üstlenen çeşitli kurum ve oluşumlar vardır. Bunlardan sanata ve edebiyata önemli görevler düşer. Her edebi eserin işlevi gereği değerlere yer vermesi gerektiği düşünülür. Bu konu, çocuk ve gençlik edebiyatı kapsamında göz önüne alındığında daha da önem arz eder. Çocuk edebiyatı üzerine yapılan çalışmalarda değerler üzerinde çokça durulduğu fakat değerlerin nasıl aktarıldığı veya aktarılması gerektiği üzerine yeterince durulmadığı görülür. Değer aktarım yöntemlerine değinen bu çalışmanın çocuk edebiyatı yazarları, araştırmacılar, eğitimci ve ebeveynlere farklı bir bakış açısı kazandırdığı söylenebilir.

Çocuk edebiyatı yazarlarından Aytül Akal, değer ve değer aktarımı konusunda incelendiğinde onun romanlarını okuyuculara değerleri özellikle benimsetmek için yazdığı söylenemez. Ancak her çocuk edebiyatı yazarında olduğu gibi Akal'ın da romanlarında evrensel, milli ve manevi değerlere yer verdiği söylenebilir. İncelenen eserlerde değerler ve değer aktarımları ön planda olmasa da olay akışlarında hemen hemen bütün değerlere değinildiği görülür. Yazar okuyucularına toplumun temel değerlerini ironik ifadeler ve akıcı üslubuyla vermeye çalışır. Akal, romanlarında ele aldığı değerleri okuyucuya aktarırken şu yöntemlere başvurur.

- Yazar'ın -araştırmamıza konu olan kitaplarında- nasihatler ve dikte edici anlatımlardan uzak olduğu görülür. Vermek istediği ileti ve değer aktarımlarını daha çok sezdirme yöntemiyle verdiği söylenebilir.

- Akal inandırıcı, tutarlı, gerçeğe uygun ve değerlerine sahip kahramanları çatışmalarda iyinin tarafında konumlandırarak okurun onlarla özdeşim kurmasını hedefler. Ancak yazar, *Renk Delisi*, *Ses Delisi* ve *Koku Delisi* gibi bazı eserlerinde kahramanların fiziki ve şahsi özelliklerini kitapların başında maddeler halinde verir. Bu durum anlatma esasına dayalı eserlerde ve özellikle çocuk kitaplarında tasvip edilen bir yöntem değildir. Roman kişilerinin bunun yerine metnin tamamına yayılarak tanıtılması beklenir.

- Tabiatdaki her varlık ve özellikle soyut kavramlar asıl anlamını zıtlıkları ile kazanır. Değerler de soyut olduklarından zıtlıkları ile daha iyi anlaşılır. Eserlerini daha akıcı hale getirmek için zaman zaman zıtlıklara ve çatışmalara başvuran Akal, olay akışındaki çatışma ve ikilemlerle değer aktarımına yer vererek bu aktarım tarzını da kullanır.

- Akal şiir, roman, hikâye, tiyatronun yanında masal türünde de eserler verir. Masalımsı bir üsluba sahip olan Akal, söz konusu üslubunu eserlerine farklı şekillerde yansıtır. Masal ve

halk hikâyelerinde iyilerin mükâfatlandırılıp kötülerin ise cezalandırılması Akal'ın çocuk romanlarına da sirayet eder. Zira onun eserlerinde iyiler hep mükâfatlandırılırken kötüler de cezalandırılmış olur. Yazar, olumlu kahramanlarını mutlu sona ulaştırmakla “mutlu son” yöntemi kullanarak okuyucuların iyileri örnek almasına ve bu yolla da onların değerlerini benimsemesine zemin hazırlar.

KAYNAKLAR

- Akal, A. (2015). *Renk delisi*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Akal, A. (2016). *Abur cubur canavarı*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Akal, A. (2016). *Gökten uzaylı düştü*. İstanbul: Fom Kitap Yayınları.
- Akal, A. (2016). *Kiralık evde iki gün bir gece*. İstanbul: Doğan Egmont Yayınları.
- Akal, A. (2016). *Ses delisi*. İzmir: Tudem Yayınevi.
- Akal, A. (2016). *Zombili mombili roman*. İstanbul: Sev Yayıncılık.
- Akal, A. (2017). *Koku delisi*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Akal, A. (2015). *Çılgın uzay planı*. İstanbul: Mandolin Yayınları.
- Bolay, S. H. (2013). islam medeniyete hangi değerleri katabilir. *Medeniyet ve Değerler* (s. 209-252). İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Cengiz, G. (2012). Ömer Seyfettin öykülerinin çocuğa görelilik ilkelerine göre incelenmesi ve bu öykülerdeki ötekileştirme ve şiddet öğelerine bakış. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildirileri* (s. 315-324). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Çağlayan, A. (2013). *Ahlak pusulası: Ahlak ve Değerler Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Çer, E. (2016). Türkçe Öğretiminde Çocuğa Görelilik İlkesine Uygun Edebiyat Yapıtlarının Önemi. *Elementary Education Online*, 1399-1410.
- Demiray, K. (1953). *Türkçe çocuk edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Dilidüzgün, S. (2007). *Çağdaş çocuk yazını*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Hökelekli, H. (2013). *Değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karataş, E. (2014). Çocuk edebiyatında “karakter” kavramı. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 60-79.
- Karatay, H. (2011a). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies Dergisi*, 1398-1412.
- Karatay, H. (2011b). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (Ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı* (s. 77-125). Ankara: Grafiker Yayınları.

- Kaya, A. İ. & Erkmen, Z. (2017). Aytül Akal'ın eserlerinde aile içi çatışma üzerine bir inceleme. *Kesit Akademi Dergisi*, 621-633.
- Keskin, Y. (2016). Değer eğitimi yaklaşımları. M. Köylü (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi* (s. 73-99). Ankara: Nobel Akademik Yayınları.
- Mocan, A. (2013). Aytül Akal'ın öykü kitaplarında yer alan değerler. *V. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yaşayan Yazarlar Sempozyum Dizisi: Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Aytül Akal Sempozyumu Bildirileri* (s. 287-296). İzmir: Uçanbalık Yayınları.
- Oğuzkan, A. F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özdemir, E. (1983). *Yazı ve yazınsal türler*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Özdemir, E. (2013). *Eleştirel okuma*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Tarhan, N. (2015). Değerler psikolojisi. *Uluslararası Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu Bildirileri Cilt II* (s. 185-217). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Tekin, M. (2003). *Roman sanatı I*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2008). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Zeylan, U. S. (2007). *Eğitimin "Değer"i ve gençlik : Eğitimli İstanbul gençliğinin değerler dünyası*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.